

10 Απριλίου 2014

Οι άγνωστες πυραμίδες της Ελλάδας

Πολιτισμός / Αρχαιολογία

Στράτος Θεοδοσίου, Καθηγητής Ιστορίας & Φιλοσοφίας της Αστρονομίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ύπαρξη πυραμίδων ή μάλλον πυραμιδοειδών κτισμάτων στην Ελλάδα δεν είναι ένα θέμα ευρύτερα γνωστό, αφού οι περισσότεροι ερευνητές -παγκόσμια- γνωρίζουν μόνον τις αιγυπτιακές πυραμίδες. Εντούτοις φαίνεται ότι υπάρχουν αρκετά πυραμοειδή οικοδομήματα στον ελληνικό χώρο με πιο εντυπωσιακό το πυραμοειδές κτίσμα στο χωριό Ελληνικό της Αργολίδας (Κεφαλάρι-Άργους).

Μερικά από τα ελληνικά πυραμιδοειδή κτίσματα έχουν υποστεί μεγάλες και ανεπανόρθωτες καταστροφές, αφού οι ογκόλιθοί τους χρησιμοποιήθηκαν ως οικοδομικό υλικό άλλων κτισμάτων στη διάβα των αιώνων. Οι δομικοί ογκόλιθοι των πυραμοειδών αυτών κτισμάτων χρησιμοποιήθηκαν στη θεμελίωση εκκλησιών και διάφορων άλλων οικοδομημάτων, αλλά και για ασβέστη σε ασβεστοκάμινους.

Στη βιβλιογραφία αναφέρονται οι εξής πυραμίδες στον ελλαδικό χώρο:

Πυραμίδα	Τοποθεσία	Κατάσταση
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ	ΚΕΦΑΛΑΡΙ-ΑΡΓΟΥΣ	Πολύ καλά διατηρημένη
ΛΙΓΟΥΡΙΟΥ	ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ	Υπάρχει η βάση της
ΔΑΛΑΜΑΝΑΡΑΣ	ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ	Δεν υπάρχει πλέον
ΚΑΜΠΙΑΣ	ΝΕΑ ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ	Σώζεται σε αρκετό ύψος
ΣΙΚΥΩΝΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	Δεν υπάρχει πλέον
ΒΙΓΛΑΦΙΩΝ	ΝΕΑΠΟΛΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	Υπάρχει η βάση της
ΑΜΦΕΙΟΥ	ΘΗΒΑΣ	Βαθμιδωτή/κλιμακωτή

Επιπλέον ως πυραμιδοειδή κτίσματα αναφέρονται δύο ιδιόμορφες κατασκευές(;), όπως η κωνοειδής πυραμίδα στα Χανιά της Κρήτης και η Βραχοπυραμίδα στην κορυφή του Ταϋγέτου, αλλά η τελευταία είναι μάλλον φυσικώς διαμορφωμένη.

Άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι ελληνικές πυραμίδες -στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο- ξεπερνούν τις 20. Επιπλέον, αναφέρουν πυραμιδοειδή κτίσματα στο Άστρος Κυνουρίας, στο Νεοχώρι Φθιώτιδας, που μάλιστα το ανάγουν στο 11.000 π.Χ., στον Άγιο Ανδρέα στον Παρνασσό, στο Βαθύ Αυλίδας στη Βοιωτία και αλλού.

Από όλες τις παραπάνω κατασκευές μόνον η πυραμίδα του Ελληνικού στο Άργος είναι σε κάπως καλή κατάσταση. Για μερικά πυραμιδοειδή κτίσματα τα στοιχεία μας προέρχονται από σχέδια και αναφορές περιηγητών της αρχαιότητας, όπως τα

σχόλια του περιηγητή Πausανία για την πυραμίδα του Ελληνικού ή από ξένους περιηγητές του προπερασμένου αιώνα για τις πυραμίδες του Ελληνικού και του Λιγουριού στην Επίδαυρο.

Μελέτη, χρήση και χρονολόγηση των πυραμίδων

Ο Pausanias λέει πως στην εποχή του (2ος π.Χ. αιώνας) η χρήση των πυραμίδων είχε ξεχαστεί και γι' αυτόν τον λόγο κάνει μόνο υποθέσεις για τη χρήση τους, αναφέροντας ότι πολύ πιθανόν να χρησίμευαν για κενοτάφια ή για στρατιωτικά φυλάκια (πολυάνδρια), δηλαδή μικρά οχυρά για ολιγάριθμες στρατιωτικές φρουρές.

Η κατασκευή των κτισμάτων, οι διαστάσεις και η κλίση τους, καθώς και το γεγονός ότι δεν βρέθηκαν κατάλοιπα τάφων, όπως οστά ή κτερίσματα, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα οικοδομήματα αυτά αποτέλεσαν μάλλον οχυρό ή παρατηρητήριο (Αντ. Καλλεγιά, 1995).

Οι πυραμίδες χρονολογούνται, από κάποιους αρχαιολόγους, βάσει της τοιχοδομίας τους στον 4ο π.Χ. αιώνα, ενώ οι ίδιοι αρχαιολόγοι θεωρούν ότι αυτές μαρτυρούν τις σχέσεις μεταξύ Αιγύπτου και Άργους, παράδοση που ενισχύεται από το γεγονός της αποστολής 3.000 Αργείων μισθοφόρων στην Αίγυπτο το 349 π.Χ.

Ο Leake, ο Vischer (1857) κ.ά. υποστηρίζουν ότι δεν ήταν οχυρά, αλλά ταφικά μνημεία, πράγμα που αμφισβητεί ο Wiegand (1901), ο οποίος θεωρεί ότι δεν είναι δυνατόν να αποτελούν ταφικά μνημεία γιατί στην κατασκευή χρησιμοποιήθηκε κονίαμα. Έτσι, από το γεγονός αυτό χρονολογεί την πυραμίδα του Ελληνικού στον 1^ο π.Χ. αιώνα. Άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι το κονίαμα δεν ανήκει στο αρχικό κτίριο, αλλά αποτελεί μεταγενέστερη επιδιόρθωση.

Μολονότι ο αρχαίος περιηγητής Pausanias και αρκετοί ερευνητές θεωρούν την πυραμοειδή κατασκευή ως ταφικό μνημείο, εντούτοις άλλοι ερευνητές προβληματίζονται για την πραγματική χρήση των κτισμάτων αυτών. Άλλωστε είναι γνωστό ότι και οι αιγυπτιακές πυραμίδες και ιδιαίτερα η πυραμίδα του Χέοπος, εκτός από ταφικό μνημείο του Φαραώ, σαφώς και εξυπηρετούσε αστρονομικούς σκοπούς, αφού ήταν ένα τεράστιο μεσημβρινό όργανο, το μεγαλύτερο που έχει ποτέ κτιστεί, ενώ η δίοδος της πριν κλειστεί σκόπευε τον τότε πολικό αστέρα του ουρανού, που ήταν ο Τουμπάν, το λαμπρότερο άστρο του αστερισμού του Δράκοντα (α Dra).

Η Helena M. Fracchia, από το Πανεπιστήμιο του Τορόντο, σε σχετική εργασία της (1985) υποστηρίζει ότι οι πυραμίδες της Αργολίδας ήταν αμυντικά οικοδομήματα (οχυρά) ενσωματωμένα σε κάποιες εκτεταμένες αγροικίες, συσχετίζοντας τα πυραμοειδή κτίσματα της Αργολίδας με αντίστοιχες έρευνες της σε αρχαίες

αγροικίες της Αττικής.

Στο εμπεριστατωμένο άρθρο του ο πολιτικός μηχανικός Β. Κατσιαδράμης (1994), μετά από στατική μελέτη του όλου μνημείου, καταλήγει στο καταπληκτικό συμπέρασμα ότι η πυραμίδα του Ελληνικού ήταν μάλλον μια κόλουρη πυραμίδα ύψους 3,60 μέτρων. Υποστηρίζει ότι το οικοδόμημα αυτό δεν ήταν ποτέ συμπληρωμένο μέχρι της νοητής κορυφής του με λίθους ή άλλου είδους στέγη. Συνεπώς, πιστεύει ότι το μνημείο αυτό δεν ήταν ποτέ πυραμίδα με την αυστηρά μαθηματική έννοια του όρου, αλλά αντίστοιχα μια κόλουρη πυραμίδα.

Τέλος, γράφει ότι το σχήμα αυτό, δηλαδή της κόλουρης πυραμίδας, αποτελεί πανάρχαια λατρευτική παράδοση στην Ελλάδα.... Και ότι αυτό ακριβώς το σχήμα του κτίσματος του Ελληνικού επελέγη σκοπίμως ως συνδυάζον τη στατική και αισθητική απαίτηση με τη λατρευτική ελληνική παράδοση (1994). Επομένως, θεωρεί ότι η χρήση του κτίσματος ήταν λατρευτική και ότι αυτό καθεαυτό το κτίσμα ήταν ένα ασκεπές ιερό.

Μέχρι σήμερα, οι ελληνικές πυραμίδες της Αργολίδας προκαλούν το ενδιαφέρον των ερευνητών. Ο καθηγητής Ιωάννης Λυριτζής σε σχετικό βιβλίο του (1995) υποστηρίζει ότι οι μεγάλιθοι των κτισμάτων χρησιμοποιήθηκαν σαν δομικά υλικά εκκλησιών και για παρασκευή ασβέστη. Επομένως, κατ' αυτόν τον τρόπο δικαιολογεί γιατί εξαφανίστηκαν στις χιλιετίες οι πυραμίδες στην περιοχή του Άστρους Κυνουρίας, στη Σικυώνα Κορινθίας και στα Βιγλάφια της Νεάπολης Λακωνίας που αναφέρονταν από ξένους περιηγητές στις αρχές του 19ου αιώνα. Επίσης, ο Χρήστος Λάζος, ο συγγραφέας που έχει ειδικευθεί στην έρευνα και καταγραφή των επιτεύξεων της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας, παρουσίασε το 1995 το βιβλίο του «Πυραμίδες της Ελλάδος», όπου κάνει μία πλήρη καταγραφή των ελληνικών πυραμοειδών κτισμάτων.

<http://bit.ly/Q6KfX5>